

INFOTILAISUUS 14.5.2024

Valtiosopimuksen toimeenpano sekä
menettelyt ja korvaukset porojen
rajanylityksissä

Rikoskomisario Kirsi Huhtamäki, Lapin poliisilaitos

Toimivaltaisen viranomaisen rooli

- *Valtioneuvoston asetus 93/2016: Suomen ja Norjan välinen sopimus poroaitojen rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä muista toimenpiteistä porojen estämiseksi pääsemästä toisen valtakunnan alueelle.*
- Poliisi on Suomessa toimivaltainen viranomainen ja sillä on mm. seuraavia tehtäviä:
 1. Ilmoittaa rajanylityksestä Norjan viranomaiselle
(7 artikla: Jos poroja tulee toisen valtakunnan alueelle, on toimivaltaisen viranomaisen mahdollisimman nopeasti ilmoitettava rajanylityksestä Norjan viranomaiselle. Ilmoituksessa on annettava tieto, jos suomalaisten ja norjalaisten porojen vuoksi on toimitettava erotus. Ilmoituksessa tulee käydä ilmi myös korvattava vahinko.)
 2. Ryhtyy toimenpiteisiin Norjan porojen palauttamiseksi
(8 artikla: Jos norjalaisia poroja on tullut Suomen alueelle ja porojen rajanylitys on huomattava tai jatkunut pidemmän aikaa tai on tapahtunut sekaantumista, on toimivaltaisen viranomaisen ryhdyttävä toimenpiteisiin porojen palauttamiseksi kotimaahan.)

Toimivaltaisen viranomaisen rooli

3. Huolehtii, että erotus voidaan järjestää (10 artikla).
4. Huolehtii, että vahinko tutkitaan niin pian kuin mahdollista (12 artikla).
5. Laatii ja vahvistaa korvausvaatimuksen (13 artikla).

Huomioitava 8, 11 ja 18 artiklat:

- 11 artikla: Kun ylitysilmoitus on toimitettu Norjan viranomaiselle, Norjan porojen omistajat voivat viedä poronsa takaisin 7 vrk:n sisällä ilman, että rajanylityksestä vaaditaan maksua.
- 8 artikla: Jos porojen rajanylitys on vähäinen ja tapahtunut hiljattain ja poron omistajat molemmin puolin rajaa ovat asiasta yhtä mieltä, poronhoitajat voivat palauttaa porot kotimaahansa. Tällaisen palauttamisen osalta ei sovelleta 7, 11 ja 13 artiklojen määräyksiä.
- 18 artikla: Yksi tai useampi asiantunteva henkilö voidaan valtuuttaa suorittamaan tämän sopimuksen 7-10 artikloiden mukaan toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvia tehtäviä.

Porojen ylityksiin liittyvä käytännön prosessi

- Maanomistaja, poroisäntä, poronomistaja tai muu henkilö ilmoittaa Norjan porojen ylityksestä poliisille. Ilmoittajan tulee pyrkiä varmistamaan, että kyse on nimenomaan Norjan poroista.
- Poliisi laatii kirjallisen ylitysilmoituksen, joka toimitetaan Norjan viranomaisille sähköpostilla. Ilmoituksessa todetaan mm. porojen lukumäärä, rajanylityspaikka ja onko aiheutunut vahinkoa.
- Norjan viranomaiset ilmoittavat ylityksestä omille poronomistajilleen.
- Käytännössä Norjan ja Suomen poronomistajat ovat tämän jälkeen sopineet keskenään noutoajasta ja –paikasta.
- Ylitysilmoituksia tehdään Norjaan keskimäärin 10-40 kpl riippuen talvikaudesta.
- Vuosien 2019-2024 aikana Norja on tehnyt 1-2 ylitysilmoitusta Suomeen eikä ole esittänyt Suomelle korvausvaatimuksia.

Vahinkojen arviointi

- Mikäli porot ovat aiheuttaneet vahinkoa maatalousmaille tai jäkäläköille, tulee ilmoittajan heti dokumentoida tapahtumapaikka mahdollisimman tarkasti. Valitettavasti poliisi pääsee vain harvoin paikalle toteamaan vahingon.
- Vahinko on sopimuksen mukaan tutkittava niin pian kuin mahdollista. Käytännössä vahinko kyetään selvittämään vasta kesäkuussa lumien sulattua ja ennen kasvukauden alkamista.
- Poliisi käyttää vahinkojen arvioinnissa paikallista agrologia, joka sopii maanomistajan kanssa katselmuksen ajankohdan ja ilmoittaa sen Norjan viranomaisille, joille on annettava mahdollisuus olla läsnä.
- Agrologi laatii katselmuksesta raportin, joka toimitetaan molempien maiden viranomaisille. Raportissa huomioidaan myös mahdolliset Norjan viranomaisten eriävät mielipiteet.
- Ennen katselmusta vahinkoa aluetta ei saa lannoittaa eikä tehdä mitään toimenpiteitä ennen kuin katselmus on suoritettu.

Korvausten maksaminen

- Katselmuksen jälkeen poliisi laatii pöytäkirjan vahingonkorvauksista. Pöytäkirjaan sisällytetään ylitysilmoitukset, katselmusraportti, laskut sekä muu aineisto (mm. videot, valokuvat ja kartat).
- Vahingonkorvausvaatimus toimitetaan Norjaan kesän aikana.
- Korvaus on maksettava yhden vuoden kuluessa korvausvaatimuksen vastaanottamisesta ja hyväksymisestä. Norja suorittaa korvauksen maa- ja metsätalousministeriön tilille, joka ohjaa maksut korvausta saaville.

Kiitos